



Kunstdorp Grimbergen VZW is een vereniging die het artistiek erfgoed van Grimbergen (de deelgemeenten inbegrepen) wil bestuderen, beschermen en laten uitstralen. In deze nieuwsbrief presenteren we u dat erfgoed en informeren we u over onze activiteiten.

Beste kunstliefhebber,

Stilletjes kruipt de winter onze wereld in, de grond kraakt onder onze voeten en snel haasten we ons naar binnen, naar de warmte van onze huizen. Dit is het ideale moment voor een binnenactiviteit.

En daar willen wij van KunstDorp Grimbergen je bij helpen. Wanneer je dit leest, staat er een gloednieuwe website online, onze website. Je kan er actief aan de slag.

Eén van de meer dan honderd schilders opzoeken die in Grimbergen woonden of werkten, het kan. Een kunstwerk in een bepaald thema opzoeken? Doen.

Je klikt bvb op Maalbeek en je krijgt alle werken gelinkt aan dit onderwerp te zien.

Verder vind je op onze website onze activiteiten, onze nieuwsbrieven.

<https://kunstdorpgrimbergen.be>

Blijf zeker onze website bezoeken want het is a work in progress of a never ending story. Veel surfgenot.

Marc Van Godtsenhoven
Voorzitter



Grimbergen was op de trefdag van “De Kunstvrienden”

Op een 2de trefdag met De Kunstvrienden in het MuZEE te Oostende mochten wij doelstelling en werking van onze vereniging voorstellen. Kunstvrienden is een feitelijke vereniging die onderzoekers en verzamelaars van Belgische kunst 1830 tot 1950 verenigt. Tijdens een 1ste trefdag, in het Van Doren museum in Genk, nu ruim 2 jaar geleden stond KunstDorp Grimbergen nog pril in de steigers.

Op deze 2de trefdag werd een publicatie over de gezamenlijke initiatieven voorgesteld. De publicatie is fraai uitgegeven, ze telt 156 pagina's en is te koop voor € 25,00. Onze bijdrage is de stand van zaken en het verhaal van het ontstaan en de werking van onze vereniging KunstDorp Grimbergen.

Op zoek naar de Grimbergse Pleinairisten

Op uitnodiging van de gemeente Grimbergen wilden d'Harmonie van Humbeek en de vereniging Oyenbrugmolen een bijdrage leveren om het Feest van de Vlaamse Gemeenschap gestalte te geven. Het cultuurfonds Noordrand had in 2015 aan Frans Leven opdracht gegeven om een muziekstuk te componeren.

Op dat moment liep er een herwaarderingsplan, die maatregel is tijdens de loop van het plan van naam veranderd. Het werd het 'Beheersplan voor de Oostelijke Maalbeekvallei', en werd getrokken door het Agentschap Onroerend Erfgoed. Een herwaardering drong zich op. In de loop der jaren, maar vooral na het verwerven van de gronden door de gemeente liep het fout met een on gepaste invulling van de randpercelen van het vliegveld aan de rand van het beschermde gebied.

Frans Leven koos voor dit gevoelige thema. De compositie kreeg 'Maalbeeksuite' als titel. De CD met de muziek werd samengebundeld in een DVD met fraaie foto's van de Maalbeek en de watermolens.



Frans noemt het 'liedjes zonder woorden' en samen met de fotomontage geeft het een uniek beeld van de Maalbeekvallei.

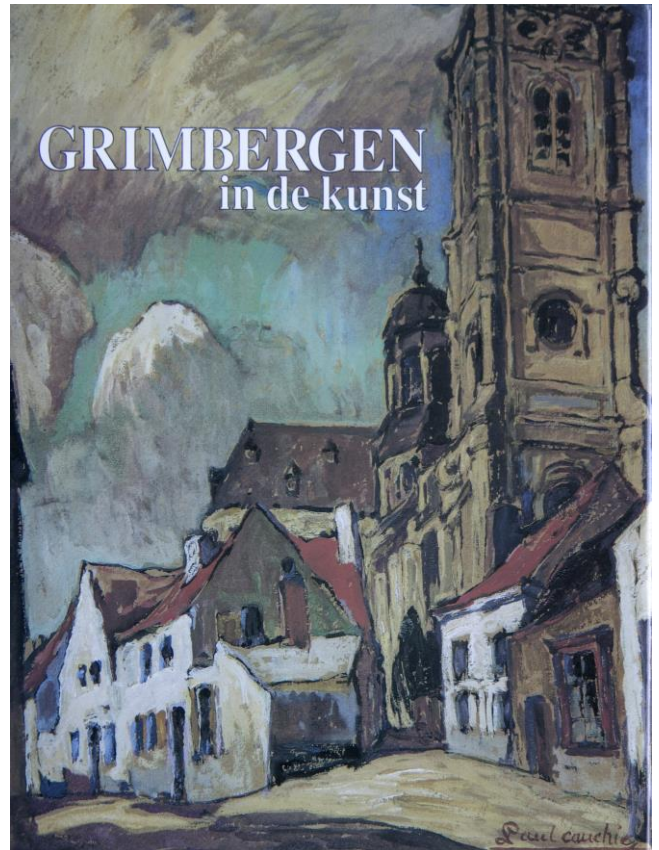
Het zijn unieke beelden maar vast niet de eerste die de schoonheid van de monumentale vallei vastlegden. Al doet iedereen dat, in zijn of haar tijd, volgens eigen inzicht en vermogen.

Wij wilden de 'Maalbeeksuite' uitvoeren op het Kerkplein en in de Oyenbrugmolen aan de Maalbeek met een wandeling er tussen. De op die tocht opgestelde reproducties van onze landschapschilders vestigden de aandacht op de prachtige Maalbeekvallei met het rijke monumentale erfgoed, watermolens en prestigieuze pachthoven. De repro's stelden wij netjes op daar waar ze destijds geschilderd werden.

Het project 'De Maalbeek met Verve & Muziek' was geboren.

Hoewel het in de eerste plaats om de iconografische waarden ging bleek al gauw hoe groot en waardevol de artistieke nalatenschap van vele kunstenaars was. Met grote vaardigheid vereeuwigden vele schilders op hun manier het Grimbergse monumentaal en landschappelijk erfgoed.

Met 'Grimbergen in de Kunst', een uitgave van Eigen Schoon uit 1990, werd de brug naar het verleden gemaakt. Wim Pas, kunstkenner, was een van de auteurs. Hij kon ons gelukkig op weg helpen. De weg naar vele verborgen verzamelaars van het werk van onze pleinairisten, sommigen hadden die zelf nog aan het werk gezien. Velen toonden trots hun collecties. We ontdekten vele kunstenaars die tussen het einde van de 19de en het midden van de 20ste eeuw in Grimbergen werkten. In 'Grimbergen in de Kunst' is een lijst met 91 namen van kunstenaars die in Grimbergen schilderden opgenomen. Intussen vonden wij Grimbergs werk van nog acht andere kunstenaars. Wij zijn zeker niet aan het einde.



Pol Craps. In 't Bareelke. Ets

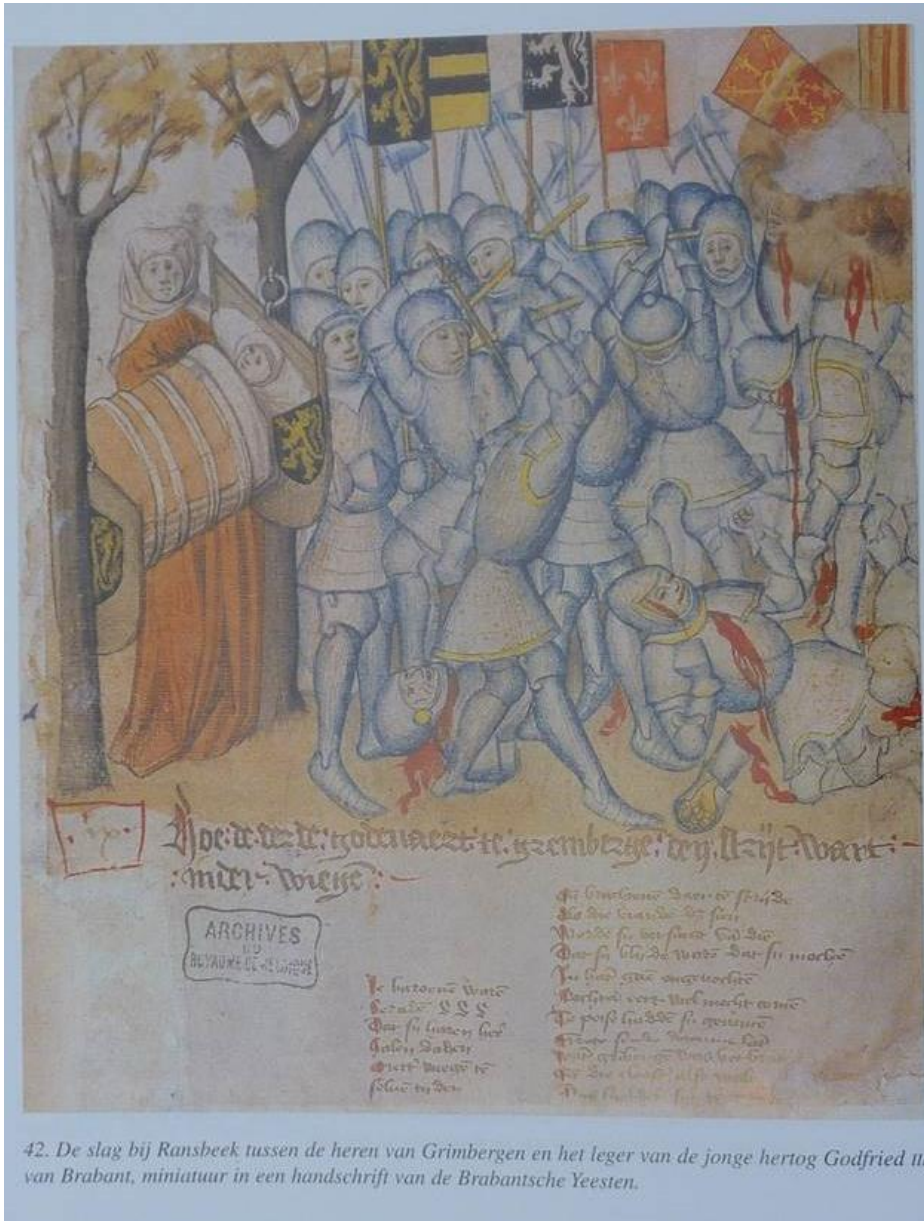
Net zoals elders was de combinatie van goedkoop vervoer en een pleisterplaats een voorwaarde om vanuit de stad naar het picturale landschap te reizen.

Ze kwamen uit Brussel met de boerentram G en stapten af bij de herberg 't Bareelke.

Voldoende nieuwsgierig, zelfs geïntrigeerd zetten wij enkele tentoonstellingen op met hun werk dat gemakkelijk ontleend kon worden. Vele Grimbergenaren koesteren nog steeds dat werk. Het hangt in vele huiskamers: Ernest Betigny, Victor Fermeus, Jean Batenburg, Marcel Van Cauter, Prosper De Wit, Gaston Geleyn, ... en vele anderen.

Op 29 mei 2021 is dan de vzw Kunstдорп Grimbergen opgericht. De pas opgerichte vereniging kon al direct een video-installatie over '1000 jaar Grimbergen in de Kunst' opzetten.

Het verhaal begint met de 'Vita Berlindis' met haar oorsprong in de eerste helft van de 10de eeuw. Het heiligenverhaal is een van de zeldzame hoog-middeleeuwse bronnen die iets loslaten over de burchtenbouw in Brabant ten tijde van de Noormannen. Men vertelt dat Odelard, de vader van Berlinde, een castellum bezat te Ascum en Humberch. Humberch wordt Grumberch en Grimbergen. Odelard maakte zich verdienstelijk ten aanzien van Lotharius, Keizer van het Middenrijk die hem vrijstelde van belasting tegenover de monarch van het Graafschap Brabant, nl de Hertog van Lotharingen.



Tweehonderd jaar later beroepen de Heren van Grimbergen zich op dit recht van een vrijgouw. Dat betekent het begin van de oorlog tegen de hertog van Brabant. Met de slag aan de Ransbeek, in 1159, wordt de Grimbergse oorlog in het nadeel van de machtige Heren van Grimbergen beslecht.

De Grimbergse oorlog. Illustratie uit de Brabantse Yeeste.

Maar gedurende vele eeuwen blijven Grimbergen, zijn adellijke geallieerden en de Berthouts in Mechelen een belangrijke rol spelen in wat ooit de Pagus Brabant was. Het Prinsenkasteel, de Norbertijnenabdij, kastelen en landhuizen en de Maalbeekvallei met haar watermolens en prestigieuze hofsteden zijn daar nog steeds getuigen van. Voor deze video-installatie werd het concept uit het boek van 'Eigen Schoon' als inspiratiebron gebruikt. De reproducties die vele malen opgesteld stonden langs de Maalbeek dienden nu om de videobeelden te verbinden met onze pleinairisten die het landschappelijk en monumentaal erfgoed van Grimbergen vastgelegd hadden op hun doeken.

Gedurende 5 weekends kwamen vele bezoekers naar de schuur van de Tommenmolen. Een geliefkoosde plek voor vele Grimbergse pleinairisten. De installatie was in juni 2023 weer gedurende 2 weekends te zien.



De (voormalige) schuur van de Tommenmolen met enkele pleinairisten.



Eugène Ragmey



Ernest Betigny

De vereniging is intussen met 3 bestuursleden versterkt. Iedereen kan als lid aansluiten. Jaarlijks verschijnen 4 seizoensgebonden nieuwsbrieven. In 2022 was er de tentoonstelling 'Langs de Maalbeek'. Een wandeling van de hoogste Sprietmolen tot de laagste Oyenbrugmolen, langs de Maalbeek opgetekend, door onze landschapschilders.

Met de vzw KunstDorp werken wij aan een digitaal bestand van kunstenaars die in Grimbergen werkten en alle werken die wij kunnen vinden. Met de bedoeling het nodige studiemateriaal te verzamelen en op overzichtelijke manier te ordenen waaruit ongetwijfeld zal blijken, dat Grimbergen voorwaar een KunstDorp is. Wat ons natuurlijk het meest interesseert is wat ieder van de vele kunstenaars bindt met ons dorp.

Tijdens Open Monumentendag op 10 september 2023 was er in de Oyenbrugmolen een tentoonstelling met o.a. enkele werken die we konden verwerven van Ernest Betigny en Victor Fermeus. Een nieuwe generatie van pleinairisten was aanwezig onder de vorm van werken van de leden van de jonge vereniging 'De levendige landschapschilders'.



Ernest Betigny

Victor Fermeus

De werking van het digitale bestand werd gedemonstreerd en er was een workshop : restaureren en schilderijen reinigen.

Op ontdekkingstocht naar het verleden van ons dorp. De Maalbeekvallei is in 1980 bij KB beschermd omwille van haar picturale waarden. De artistieke en iconografische nalatenschap van de vele kunstenaars die ons dorp schilderden is indrukwekkend.

Op de trefdag in Oostende stelden 7 andere Kunstvrienden hun kunstenaar of kunstenaarskolonie of -school en werking voor. Wendy Wiertz, assistant Professor of Applied Arts, Design and Material Cultures aan de universiteit van Utrecht, sprak over haar boek ' Adellijk en artistiek? Amateurkunstenaressen met blauw bloed in België (1815-1914). Annelien van Kempen sprak over haar boeiende onderzoek naar meelzakken die in WO1 uit dankbaarheid voor de gekregen voedselhulp versierd en vaak beschilderd waren.

Een ontmoeting met gelijkgestemde initiatieven. Dicht in de buurt met de school van Machelen of die van Tervuren. Of iets verder in Wechelderzande waar Adrien-Joseph Heymans en Henry Van de Velde werkten. De band met de schilders van de Kalmthoutse heide of de school van Genk was stil aanwezig.

De dag sloot af met een geleid bezoek aan de tentoonstelling Anna Boch in hetzelfde MuZEE.

Wij voelen ons thuis in de club van verenigingen en privaat initiatieven, op zoek naar de verdere invulling van hun en ons onderzoek naar de Grimbergse Pleinairisten

Waar wij kunnen geven wij info door. Regelmatig komt er van onze vrienden informatie toe over kunstenaars en hun werken waarmee wij graag de lange lijst 'zij schilderden in Grimbergen' verder willen aanvullen.

Erik Van Hemelrijck

Heeft kunstdorp Grimbergen een eigen patrimonium?

Met enig gezond chauvinisme probeert Kunstdorp Grimbergen een beeld te krijgen - en door te geven - van hetgeen ons dorp betekende en nog altijd betekent voor kunstenaars van alle slag. Aan de kennisbank die wij aan het uitbouwen zijn wordt hard getimmerd.

En of Grimbergen populair was! Al van meer dan honderd kunstenaars die de 'Parel van Brabant' bezochten om er de schoonheid en de eigenheid van vast te leggen in hun werk, zijn ons de namen bekend. En keer op keer duikt nieuw, onbekend werk op, vaak met een foutieve plaatsaanduiding die wij dan in onze nauwgezette documentatie rechtzetten.

Een onverwacht nevenverschijnsel van onze zoektocht naar kunstwerken die met Grimbergen geassocieerd zijn, is dat onze vereniging eigenaar geworden is van een aantal kunstwerken die door omstandigheden in ons bezit zijn gekomen. Dit patrimonium werd ons aangeboden of met gelden van de vereniging aangeschaft omdat hun conservering ons belangrijk leek. Wij stellen die werken graag aan u voor.



Van Jean Batenburg (1906 – 1990) die zelf in Grimbergen woonde hebben wij recent twee werken aangekocht. Batenburg woonde in de buurt van de Priesterlinde en het is ook in zijn directe omgeving dat hij inspiratie vond voor deze werken. Typisch en zeer herkenbaar.



Pol Craps (1877 – 1939) is vooral bekend als etser. Van hem hebben wij eveneens twee werken: een sfeervolle ets van de Tommenmolen; de effecten van gebladerte en stromend water zijn virtuoos uitgevoerd.

Op het tweede werk, ook een ets, zijn wij bijzonder fier. Het betreft een binnenzicht van café 't Bareelke op de Brusselsesteenweg. Dat was de vaste stek van heel wat kunstenaars. Er is ons nog een ander binnenzicht bekend, maar veel minder gedetailleerd dan dit. Onze ets is dus een onvervangbaar tijdsdocument.

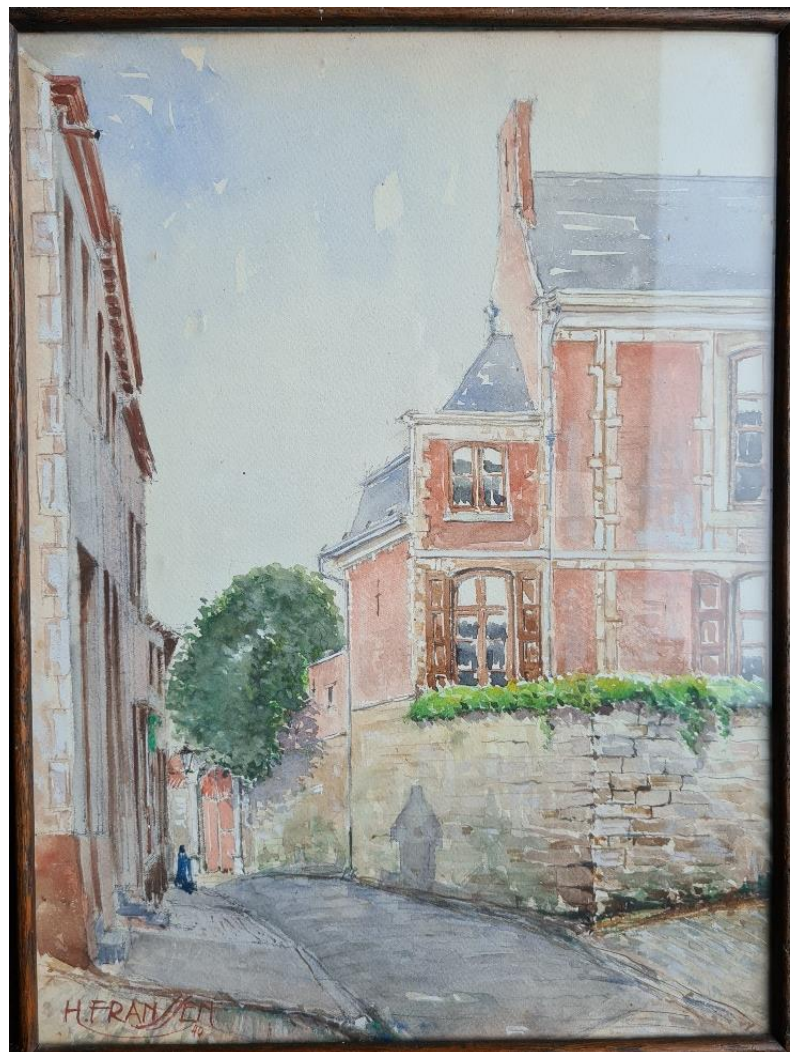


Victor Fermeus (1894 – 1963) was duidelijk verliefd op Grimbergen. Elk hoekje ervan heeft hij bezocht en veelvuldig op doek vastgelegd, in elk jaargetijde, op elk uur van de dag, telkens weer uit een andere hoek. Een doek dat de kapel aan de Hoge Beekcant voorstelt werd ons geschonken door het Museum voor Oude Technieken. Jarenlang hing het in het café van de Liermolen. Daar kreeg het een nicotinekleurige vuilgele patine! Die is er nu afgenomen door een grondige en intelligente restauratie uitgevoerd door twee van onze bestuursleden, die hiervoor de juiste opleiding genoten. Dit monnikenwerk verrichtten zij volledig gratis als een vorm van mecenaat waar wij hen bijzonder dankbaar voor zijn.





Eveneens van Fermeus is een mooi zicht op de Liermolen in de herfst. Het werk werd in onze nieuwsbrief van december 2022 voorgesteld. Sindsdien hebben dezelfde restaurateurs ook dit werk onder handen genomen, tegen dezelfde genereuze voorwaarden, waarvoor eveneens onze oprechte dank.



H. Franssen schilderde in aquarel een stemmig zicht van de Abdiestraat. Deze schenking van Louis en Liliane Van Schel uit Meise hebben wij jullie ook voorgesteld in december 2022.



Een andere schenking viel ons dit jaar te beurt. Onze voorzitter mocht in Knokke-Heist een werk ophalen van schilder Jos Sloommaeckers (1926 – 1995). Dit werk met stevige expressionistische accenten stelt de 's Gravenmolen voor. Onze dank aan de Heer W. Peremans voor dit interessant, karaktervol werk.

Wij sluiten het rijtje af met een schilderij van Jean Van Cleemput (1881 – 1953), verworven op een veiling. Het stelt de Donjon van het Prinsenkasteel voor. Het werkje van bescheiden afmetingen is waarschijnlijk een voorstudie van het schilderij dat zich in het gemeentehuis bevindt. Het zal interessant zijn om beide werken met elkaar te confronteren.



Het is niet onze bedoeling om een eigen collectie uit te bouwen, en al zeker niet om er een museum mee te stofferen. Die werken willen wij aan het publiek tonen, zo vaak wij maar kunnen; en liefst op plaatsen waar zij door velen gezien kunnen worden: rusthuizen, horeca, handelszaken, om herkend en besproken te worden. Wij zouden niets liever hebben dan dat zij tot het ontdekken van nog meer verborgen werken leiden die in en rond ons dorp ontstaan zijn. Want een feit is zeker: kunstenaars kwamen maar al te graag naar Grimbergen, waar mooie onderwerpen voor het rapen liggen en waar het goed toeven is.

En het staat niet stil. Heet van de naald kunnen wij U vertellen dat wij een spectaculair werk in ons bezit kregen: een schilderij met indrukwekkende afmetingen: twee meter lang op een hoogte van honderdvijftien centimeter. Het is een werk op doek van de hand van Victor de Haen (1866 – 1934) en stelt de 's Gravenmolen voor. De Haen, die vooral als beeldhouwer bekend staat - hij ontwierp onder meer het standbeeld van Antoine Wiertz te Dinant - behaalde in 1894 de gegeerde Romeprijs.



Bij dezelfde verzamelaar vonden wij ook een mooie aquarel van Jean Batenburg en enkele intrigerende kalenders met getekende zichten van Grimbergen waarover wij zeker in een volgende nieuwsbrief meer zullen vertellen. Inderdaad, het staat niet stil.

Geloof je in het initiatief van Kunstdorp Grimbergen ?

Word dan lid van Kunstdorp Grimbergen vzw door 10 euro over te schrijven op rekeningnummer BE76 0019 1377 1095 met vermelding van naam en adres. Stuur eveneens je mail-adres naar info@kunstdorpgrimbergen.be. Je blijft dan onze nieuwsbrieven ontvangen en steunt de werking van de vzw.



Vzw Kunstdorp Grimbergen wordt gesteund door volgende sponsors:



Redactie van de nieuwsbrief : hubert.swalens@skynet.be; wil je de nieuwsbrief niet verder ontvangen, stuur dan een kort bericht naar info@kunstdorpgrimbergen.be
